

DARBA AIZSARDZĪBAS INSTRUKCIJA Nr. 21

DARBAM AR ROKAS INSTRUMENTIEM

1. VISPĀRĒJĀS PRASĪBAS

1.0. Par šajā instrukcijā noteikto prasību neievērošanu vanīgās personas atbilstoši Latvijas Republikas likumdošanai, atkarībā no pārkāpuma smaguma un sekām, var tikt sauktas pie disciplīnas, materiālas, administratīvas vai kriminālatbildības.

1.1. Ar rokas instrumentiem atļauts strādāt personām:

- kuras ir instruētas darba drošībā, ugunsdrošībā un ir iepazīstinātas ar šo instrukciju;
- kuru veselības stāvoklis ir pārbaudīts un atbilst profesijas prasībām;
- kuras ir apmācītas pirmās palīdzības sniegšanā.

1.2. Bīstamie un kaitīgie darba vides faktori:

- mikroklimate (temperatūra, mitrums, putekļi), nepietiekams apgaismojums;
- darbs ar asiem, spiciem instrumentiem;
- rokas instrumentu bojājumi.

1.3. Kolektīvie un individuālie aizsardzības līdzekļi:

- pietiekošs apgaismojums (vispārējais un vietējais)
- darba apģērbs, aizsargcimdi, aizsargbrilles;

1.4. Prasības uguns un sprādziendrošībai:

- aizliegts glabāt darba vietās viegli uzliesmojošus un viegli gaistošus materiālus (slaukāmās lupatas, benzīnu un tml.) Tie jāuzglabā speciāli tam paredzētās vietās;
- smēķēt atļauts tikai tam speciāli iekārtotās vietās;
- aizliegts rīkoties ar atklātu uguni darbu veikšanas vietā (postenī).

1.5. Elektrodrošības prasības:

- apkalpojot elektroiekārtas izmantot rokas instrumentus ar atbilstošu izolāciju un kuri ir pārbaudīti;
- izmantot spriegumu pazeminošos transformatorus - pārnēsājamo lampu un vietējā apgaismojuma spriegumam jābūt ne lielākam par 36V

1.6. Ja konstatēti bojājumi instrumentiem :

- bojājumu gadījumos (plaisas, ielūzumi, bojāti rokturi u.c.) pārtraukt darbu un savas kompetences ietvaros mēģināt bojājumu novērst. Ja instrumentu nav iespējams salabot, izņemt to no apgrozības un paziņot par to darba devējam un citiem darbiniekiem

- darbu atsākt tikai tad, kad ir novērsti bojājumi vai saņemts cits(nebojāts) instruments

1.7. Darba higiēnas prasības:

- ēst tikai tam speciāli paredzētās vietās
- mazgāt rokas pirms ēšanas un darbu beidzot
- lietot roku aizsargziedes ,ja tas nepieciešams

2.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU UZSĀKOT

- 2.1. Uzvilkt un sakārtot darba apģērbu, ja nepieciešams – individuālos aizsardzības līdzekļus. **Nelietot** bojātus vai nepārbaudītus individuālās aizsardzības līdzekļus
- 2.2. Apskatīt un sakārtot darba vietu, novākt visu lieko. Pārbaudīt, vai instrumenti un palīgerīces ir darba kārtībā:
  - rokas instrumentu rokturiem jābūt gludiem, bez skrumbām, ieplisumiem vai atšķēlumiem
  - rokturiem, kātiem jābūt stingri nostiprinātiem instrumenta darba daļā
  - darba daļa nedrīkst būt ar plaisām, atskarpēm vai atlūzumiem
- 2.3. Ieslēgt vispārējo un vietējo apgaismojumu.
- 2.4. **Aizliegts** uzsākt darbu un strādāt ar bojātiem darba rīkiem, palīgerīcēm, griezējinstrumentiem.

3.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBA LAIKĀ

- 3.1. Darba laikā esiet uzmanīgs. Strādājot ar instrumentiem nenovērsiet uzmanību uz blakus lietām, sarunām. Neielaist un neļaut uzturēties darbu veikšanas zonā (postenī) nepiederošām personām.
- 3.2. Rokas instrumentus izmantot tikai tiem darbiem, kuriem tie paredzēti.
- 3.3. Neapstrādāt nenostiprinātus, karājošos materiālus vai detaļas. Nostiprināt tās skrūvspilēs vai tml.
- 3.4. **Aizliegts** strādāt bez atbilstošiem individuālajiem aizsardzības līdzekļiem katram veicamajam darbam, kur tas nepieciešams.
- 3.5. Atskrūvējot skrūves izmantot atbilstoša izmēra uzgriežņu atslēgas. **Aizliegts** starp uzgriezni un atslēgu ievietot starplikas (metāla plāksnes, skrūvgriežus un tml.).
- 3.6. Nepagarināt uzgriežņu atslēgas pleca garumu tās savā starpā savienojot, vai ar caurules palīdzību.
- 3.7. Pirms skrūvēšanas pārliecināties par atslēgas stabilu novietojumu uz uzgriežņa.
- 3.8. Norobežot ar vairogiem darba vietas,ja tās atrodas tuvu citām, kuras paredzētas metālu vai citu materiālu ciršanai ar cirtņiem vai citiem rokas darbarīkiem. Strādāt aizsargbrillēs.
- 3.9. Ja strādājot ar ķīļiem vai cirtņiem tiek izmantots uzsitējveseris, kategoriski aizliegts tos turēt tieši ar rokām. Jāizmanto speciāli turētāji ar rokturu garumu ne mazāku par 70 cm.
- 3.10. Āmurus, cirvjus un tml. instrumentus darba laikā rokā turēt pēc iespējas tuvāk kāta galam.

- 3.11. Strādājot ar kaltiem, nažiem u.tml. **aizliegts** apstrādājamo priekšmetu pieturēt no tās puses uz kuru virzās īlens, kalts, nazis. Nevirzīt kalnu, nazi u.c. virzienā "uz sevi".
- 3.12. Zāģējot ar rokas zāģi **aizliegts** likt pirkstu pie zāģēšanas vietas lai virzītu zāģi.
- 3.13. Apstrādājot materiālu(detaļu) ar kalnu, nazi, īlenu, zāģi un citiem līdzīgiem instrumentiem, neatbalstīt detaļu, materiālu pret ķermeņa daļām(piem.: vēderu, celi un tml.), kā arī neturēt to brīvajā rokā.
- 3.14. Strādāt ar vīli, skrāpvīli, īlenu un citiem līdzīgiem instrumentiem tikai tad, ja tiem ir rokturis.
- 3.15. Ja instruments, kuram ir ass griezējasmens (kalts, zāģis u.c.) jāpadod citam strādniekam, darīt to tā, lai saņēmējs to varētu satvert aiz roktura. Aizliegts tos mest.
- 3.16. Darba pārtraukumos instrumentus atstājiet tā, lai tie nevarētu nokrist (uzkrist), nevarētu uz tiem uzkāpt vai nejauši savainoties.
- 3.17. Nevērst asus, spicus rokas instrumentus pret kolēģiem. Nepārvietoties pa darba telpām turot tos rokā, ja darba daļa nav nosepta.
- 3.18. Pārnēsājot vai pārvadājot instrumentus, to asās daļas nosegt ar apvalkiem. Nepieciešamos instrumentus glabāt un pārvietot somās, kastēs vai futrāļos.
- 3.19. Paaugstinātas uguns un/vai sprādzienbīstamās telpās vai darbos **izmantot** rokas instrumentus kas izgatavoti no materiāliem, kuri nerada dzirksteli.
- 3.20. Aizliegts velkot ar pirkstu pārbaudīt instrumenta (naža, kalna, u.tml.) asumu.
- 3.21. **Aizliegts** instrumentus glabāt vai pārnēsāt kabatās, aizbāžot aiz siksnas vai zābaka un tml.

4.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS ĀRKĀRTĒJĀS SITUĀCIJĀS

- 4.1. Ja noticis nelaimes gadījums darbā, nekavējoties jāsniedz cietušajam pirmā palīdzība, jāizsauc ātrā medicīniskā palīdzība (Tel. **113** vai **112**) un jāpaziņo darba devējam.
- 4.2. Jāpārtrauc darbs un notikuma vieta jāatstāj neskarta.
- 4.3. Elektriskās strāvas trieciena gadījumā cietušais jāatbrīvo no strāvas iedarbības. (atslēdzot strāvu vai pielietojot strāvu nevadošus materiālus pārvietot cietušo drošā vietā.)
- 4.4. Ugunsgrēka gadījumā izsaukt ugunsdzēsējus (Tel.**01** vai **112**), paziņot darba devējam un palīdzēt ugunsgrēka likvidēšanā savas kompetences ietvaros.
- 4.5. Nekavējoties ziņot darba devējam un brīdināt pārējos strādājošos par bīstamiem (riskā) faktoriem kuri atklāti, konstatēti darba laikā un var apdraudēt darbinieku un citu cilvēku dzīvību un veselību

5.DARBA DROŠĪBAS PRASĪBAS DARBU BEIDZOT

- 5.1. Sakārtot darba vietu - instrumentus, palīgierīces un materiālus nolikt tiem paredzētās vietās.
- 5.2. Notīrīt, sakārtot un nolikt paredzētajā vietā individuālos aizsardzības līdzekļus.
- 5.3. Pārbaudīt vai darba vietā nav palikuši gruzdoši, kvēlojoši priekšmeti, atkritumi vai materiāli.
- 5.4. Izslēgt apgaismojumu.
- 5.5. Par visiem bojājumiem, nepilnībām darba procesā ziņot tiešajam darbu vadītājam vai darba devējam.